یادداشت

هویت‌بخشی فرهنگی

مهدی مطهرنیا
آینده‌پژوه سیاسی و اجتماعی

ما بارها و بارها و بارها از فرهنگ سخن می‌گوییم. از آن می‌شنویم، انواع آن را بازمی‌یابیم. بر آن می‌شویم تا فرهنگ خانواده، فرهنگ زندگی شهری و روستایی، فرهنگ پارتمان‌نشینی، فرهنگ اروپایی، انقلاب فرهنگی، تعامل، تبادل فرهنگی و... را بازیابیم. من در تعریف خود از فرهنگ آورده‌ام: «فرهنگ بخش آدمی پرداخته حیات وی، اما جماعت پذیرفته آن است». فرهنگ دارای ویژگی‌های مهم ذیل است: نخست؛ محصول تلاش ذهنی – فکری آدمی برای انسجام بخشیدن به زندگی در عرصه عینی – عملی بشری است. دوم اینکه؛ خروجی عینی آن ناشی از پذیرش عمومی و جماعت‌های انسانی است. به بیانی دیگر اگر چه آدمی آن را برازش می کند و به وجود می‌آورد ولی این مجموعه آدمیان و خردجمعی است که آن را می‌پذیرد. این تعریف از این جهت اهمیت دارد که فرهنگ را از باور جدا می سازد و آشکارا بر این امر صحه می گذارد که فرهنگ متکی بر پذیرش جماعت است. این در حالی است که باور متکی بر پذیرش فردی است. مخاطب باورها فرد است. مخاطب فرهنگ جمع و جماعت است. از همین جهت و بر مبنای پذیرش عمومی فرهنگ است که عناصر فرهنگ دگرگون شونده هستند. فرهنگ هم عناصر ثابت دارد و هم متغیر مثلاً یکی از عناصر ثابت ایرانی‌ها خداجو بودن آنهاست که تقریباً در طول تاریخ همیشه بوده است ولی برخی از نمادها، هنجارها، الگوهای رفتاری ایرانیان، مصادیق فرهنگ مانند معماری، پوشش، تغذیه، سبک زندگی در طول تاریخ تغییر داشته است. بسیاری از موزه‌ها بازتابشگر ضربان قلب تغییرات فرهنگی در بسترهای زمانی حیات بشر بوده و هستند. هویت‌بخشی فرهنگی در این مسیر معنا می‌پذیرد. از نظر لغوی، واژه هویت(identity) به دو معنای ظاهراً متناقض به کار می‌رود: ۱ــ همسانی و یکنواختی مطلق؛ ۲ــ تمایز، که در برگیرنده ثبات یا تداوم طی زمان است. معنای اول در برگیرنده همسانی بین خودی‌ها و معنای دوم، تمایز میان خودی‌ها و غیرخودی‌هاست. هویت در تماس با دیگران ساخته می‌شود؛ یعنی وقتی غیرخودی مطرح باشد، خودی‌ها به همسانی‌ها و تشابه‌ها پی می‌برند. یکی از ویژگی‌های دولت ملّی ساخت هویت و حفظ و بازسازی آن در گذر زمان است که به وسیله گفتمان‌ها و ایدئولوژی‌های مسلط انجام می‌شود. پیش از فراگیر شدن فرایند جهانی شدن، معمولاً گفتمان‌های رسمی کارویژه هویت‌سازی و هویت‌یابی خود را به آسانی انجام می‌دادند، اما جهانی شدن این وضع را به هم زده است. بنابراین هویت داشتن در درجه اول به معنای خاص بودن، متمایز بودن، ثابت و پایدار ماندن و به جمع تعلق داشتن است. احساس متمایز بودن به وجود مرزهای پایدار و کمویتش نفوذناپذیر نیازمند است. گاهی فرهنگ به معنی رشد و تربیت افراد و جامعه انسانی به کار می‌رود اما به مرور معنای این مفهوم متحول‌خلاق، حقوق و آداب و رسوم و هر استعدادی که انسان به مثابه عضوی از جامعه معین کسب می‌کند. فرهنگ‌ها طی زمان سیّال‌اند و با ترکیب و تفسیر در خلال روابط ساخته می‌شود. باوجودی که فرهنگ‌ها در نتیجه تعامل افراد ساخته می‌شوند، این به معنای به آسانی ترکیب شدن آن نیست. بعضی از فرهنگ‌ها به آسانی در مقابل دیگر فرهنگ‌ها مستحیل می‌شوند و بعضی دیگر موضعی سرسختانه دارند. نگاه به سطور فوق و محتوای آن به خوبی نشان می‌دهد که فرهنگ هویتی اجماع‌ساز و باهم بودگی‌آفرین و در همان حال دارای وجوه متمایز سازنده است. این معنا را باید دقیق‌تر در نظر بگیریم.

نگاه

سیدجلال ساداتیان:

باید با شرق و غرب ارتباطی متعادل و منطقی داشته باشیم

گسترش ارتباط عربستان و چین از جهات مختلف قابل ارزیابی است؛ اینکه این گسترش ارتباطات چه پیامی برای ایران می‌تواند داشته باشد؟ با بعد از این ایران باید به سمت ارتباط متوازن در عرصه بین‌المللی برود و البته حواشی پیش‌آمده در خصوص جزایر سه‌گانه چه ابعادی دارد؟ یک تحلیلگر مسائل سیاست خارجی، درباره این موضوع اظهار داشت: ایران با اینکه سعی کرده است سیاست خارجی را به صورت آرمانی دنبال کند اما در عمل آنچه تصور می‌شد، رخ نداده است. ایران تصورش این بود که می‌شود با نفی غرب تمام نیازها را از شرق تأمین و با انعقاد قراردادهای راهبردی بلندمدت نوعی اطمینان از آینده هم ایجاد کرد و با بهره‌گیری از پیمان شانگهای موقعیت سیاسی بهتری هم پیدا کرد اما چین در پیمان شانگهای صرفا در پی جذب مشتری اقتصادی است و منافع خودش را در نظر دارد. سیدجلال ساداتیان، گفت: دیدار اخیر رئیس‌جمهور چین با پادشاه و ولیعهد عربستان و اینکه عربستان کشورهای عربی منطقه را هم دور خود جمع کرد، نشان از فعالیت گسترده دیپلماتیک آنهاست. عربستانی که همه وجودش امریکایی است امروز و از وقتی که محمد بن سلمان به جای پدرش مدیریت امور را به دست گرفته است با روسیه و چین هم ارتباط نزدیکی برقرار می‌کند که این نشان از فعال‌شدن حوزه دیپلماسی در عربستان دارد». این تحلیلگر مسائل سیاست خارجی همچنین بیان کرد: اینگونه نیست که دوستی‌ها و دشمنی‌های دائمی در دنیا وجود داشته باشد. باید بدانیم عرصه دیپلماسی، عرصه واقع‌گرایی و عملگرایی است. واقعیت این است که همین چین و روسیه به قطعنامه‌های شورای امنیت علیه ایران رأی داده بودند که برجام آمد و آن قطعنامه‌ها را ملغی‌الاثر کرد و واقعیت این است که ما باید خود را به جایگاهی می‌رساندیم که نگران نباشیم که چین به کدام سمت می‌رود یا به تعبیری پشت ما را خالی می کند یا نه. ما باید روی پای خودمان بایستیم و با شرق و غرب ارتباطی متعادل و منطقی داشته باشیم.

دکتر پیروز مجتهدزاده در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

ایران همه قراردادهای خود را با چین لغو کند

- ایران برای جبران دشمنی با غرب ناچار به دوستی با شرق شده است
- چین هنگام قرارداد با عربستان انتظار دارد شاهد واکنشی از سوی ایران نباشد
- سیاست‌های چین در مقابل ایران پایدار نیست
- چین هرگز نتوانسته خود را به سطح یک ابرقدرت واقعی ارتقا بدهد
- ارتباط با شرق سیاست جمهوری اسلامی بوده نه دولت رئیسی

«آرمان ملی»-احسان انصاری:«رفتار گستاخانه چین به اندازه‌ای است که در بیانیه‌های مشترک با دشمنان منطقه‌ای ایران نیز مشارکت می‌کند و آن را امضا می‌کند. این در حالی است که انتظار دارد ایران هیچ واکنشی نسبت به این موضوع نشان ندهد. من امیدوارم مسئولان جمهوری اسلامی متوجه حساسیت‌های ژئوپلیتیکی و ژئواستراتژی واکنش نشان دادن به این گونه اقدامات بشوند و به موقع نسبت به این اتفاقات واکنش صحیح و منطقی نشان بدهند. پیشنهاد من این است که ایران وارد فاز لغو همه قراردادهای اقتصادی با چین شود. این اتفاق می‌تواند به رهبران چین این نکته را گوشزد کند که ما می‌دانیم که آنها با ما چه می‌کنند». جملات ذکر شده اظهارات دکتر پیروز مجتهدزاده، تحلیل‌گر روابط بین‌الملل در گفت‌وگو با «آرمان ملی» است. مجتهدزاده در این گفت‌وگو نسبت به نوع رابطه ایران و چین در شرایط کنونی هشدار می‌دهد و مخاطرات این رویکرد را بیان می‌کند. در ادامه ماحصل این گفت‌وگو را می‌خوانید.

▶ رویکرد دولت عدم ارتباط با غرب و ارتباط اقتصادی و سیاسی با شرق به خصوص چین و روسیه بود. در چنین شرایطی قرارداد سنگین اقتصادی چین با عربستان و امضای بیانیه ضدایرانی چه معنایی از نظر سیاسی دارد؟

قراردادهای اقتصادی بین ایران و چین و روسیه تنها در دولت رئیسی نبوده و بلکه در دولت حسن روحانی آغاز شد. در دولت حسن روحانی بود که قراردادهای عجیب و پرسود برای طرف مقابل و پرزیان برای ایران بسته شد. این در حالی است که دولت ابراهیم رئیسی نیز از نظر سیاسی رویکردی متفاوت نسبت به دولت روحانی از خود نشان نداده است. تنها تفاوت دولت روحانی و رئیسی این است که دولت حسن روحانی یک وزیر خارجه معمّا آفرین و سوال برانگیز به نام محمد جواد ظریف داشت اما هنگامی که به دولت رئیسی می‌رسیم حتی همان وزیر خارجه را نیز نداریم. نکته مهم دیگری که در این زمینه وجود دارد این است که فرصت‌ها و امکاناتی که دولت رئیسی در اختیار دارد نسبت به دولت‌های گذشته بیشتر است. نکته دیگر اینکه ارتباط با کشورهای شرق تنها سیاست دولت رئیسی نبوده و بلکه سیاست جمهوری اسلامی بوده که از زمان حسن روحانی آغاز و تا به امروز در دولت رئیسی ادامه داشته است. در همه این سال‌ها نیز برخی گروه‌ها در این سیاست‌های دخالت کرده‌اند. به همین دلیل من معتقدم بیش از آنکه این موضوع را تحلیل کنیم که عربستان و چین با ما چه می کنند باید به این سوال پاسخ بدهیم که خودمان با خودمان چه می‌کنیم؟ این در حالی است که در سال‌های اخیر سیاست خارجی ایران همواره واکنشی بوده و وجه ایجابی نداشته است. تا زمانی که ما مشکلات خود را در این زمینه حل نکنیم چه انتظاری داریم که کشورهایی مانند عربستان و چین برای ما مشکل ایجاد نکنند.

> فروش پهپاد به روسیه با عنوان فروش تجهیزات پیشرفته نظامی نبوده و بلکه این نکته بود که روسیه به کشورهای جهان گفت که در جنگ اوکراین تنها نیست و بلکه ایران نیز در کنار این کشور قرار دارد

> ارتباط با کشورهای شرق تنها سیاست دولت رئیسی نبوده و بلکه سیاست جمهوری اسلامی بوده که از زمان حسن روحانی آغاز و تا به امروز در دولت رئیسی ادامه داشته است

▶ تحلیل شما از رفتارشناسی چین در این قضیه چیست؟ چین با این اقدامات چه اهدافی را در خاورمیانه دنبال می کند؟

واقعیت این است هنگامی که ما تکلیف خود را در سیاست خارجی نمی‌دانیم و نسبت به برخی بدیهیات تردید داریم به صورت طبیعی دیگران وظایفی نسبت به ما نخواهند داشت. در چنین شرایطی هر تصمیمی که چینی‌ها گرفته باشند چه مثبت و منفی باشد ما نمی‌توانیم انتظار پایداری و عمل به آن وقول و قرارهای آنها را داشته باشیم. ما زمانی که دشمنی را با غرب آغاز کردیم و آن را در اولویت قرار دادیم به این نتیجه دست پیدا کردیم که برای جبران این دشمنی بهتر است که با کشورهای شرق ارتباط داشته باشیم. ما حتی به این موضوع توجه نکردیم که قدرتی به نام شرق وجود ندارد. قدرت شرق در گذشته به شوروی تعلق داشت که در نهایت به روسیه کنونی تقلیل پیدا کرد. ما باید ببینیم چین در دنیای ژئوپلیتیک امروز چه وضعیتی دارد. چین از مدت ها قبل یعنی از زمان فروپاشی شوروی و پایان دوران دو قطبی مدعی ابرقدرتی شد و در این زمینه دست به اقدامات زیادی زد و دیدگاه‌های مختلفی را مطرح کرد و در این زمینه سرمایه‌گذاری‌های زیادی نیز انجام داد. با این وجود چین تاکنون هرگز نتوانسته خود را به سطح یک ابرقدرت واقعی ارتقا بدهد. همزمان روسیه که جانشین شوروی شد موضوع ابرقدرتی را برای خود مطرح کرد و تلاش‌های زیادی نیز در این زمینه انجام داد. با این وجود ما تا به امروز مشاهده می‌کنیم به تنها به سطح یک ابرقدرت نرسیده بلکه در زمینه وحدت سرزمینی خود نیز با مشکلات زیادی مواجه شده است. این مشکلات را نیز روسیه و پوتین به وجود آورده است. در چنین شرایطی بود که ما در ایران رویکرد ژئوپلیتیکی خود را تغییر دادیم. پس از خلأ ژئوپلیتیکی که پس از انقلاب در ایران به وجود آمد ما تصمیم گرفتیم ابرقدرت غربی را کنار بگذاریم و به جای آن به فکر ارتباط با شرق باشیم. این در حالی است که جبهه غرب که از امریکا و اتحادیه اروپا تشکیل شده است رویکرد منسجمی دارند و در مسیری که برای خود تعیین کرده‌اند حرکت می‌کنند.

▶ استراتژی دشمنی با غرب و دوستی با شرق چه پیامدهایی داشته است؟

واقعیت این است که کشورهایی مانند روسیه و چین به همان اصول و قواعدی پایبند هستند که شوروی در گذشته در چنین وضعیتی قرار داشت. ما فکر می‌کردیم روسیه همان شرایطی را دارد که شوروی داشت و در مورد چین نیز برای این کشور قدرت و اصولی را متصور بودیم که در واقعیت در چنین وضعیتی قرار نداشت. اگر ما به رفتار روسیه در سال‌های اخیر با ایران دقت کنیم متوجه می‌شویم که این کشور چگونه با ما رفتار کرده است. روسیه ناگهان ادعا کرد از ایران تسلیحات نظامی می‌خرد برای اینکه در جنگ اوکراین مورد استفاده قرار بدهد. به نظر می‌رسد پوتین از صدام حسین درس نگرفته که هنگامی که وی به کویت حمله کرد و این کشور را اشغال کرد در نهایت چه شد. این در حالی بود که کویت یک کشور مستقل و عضو سازمان ملل بود. پوتین نیز همین اشتباه را تکرار کرد و به یک کشور مستقل عضو سازمان ملل به نام اوکراین حمله کرد. اقدامی که با سرزنش‌های گسترده بین‌المللی مواجه شد. به دلیل این سرزنش‌های بین‌المللی روسیه و پوتین تنها ماندند و هیچ دفاعی از خود نتوانستند انجام بدهند. در چنین شرایطی پوتین تلاش کرد ایران را کنار خود داشته باشد. به همین دلیل از ایران یک سری تجهیزات دسته نظامی به نام پهپاد خرید. این در حالی بود که برخی در داخل کشور عنوان می کردند که ما به روسیه تجهیزات نظامی فروختیم! این افراد این نکته را فراموش کردند که فروش پهپاد به روسیه با عنوان فروش تجهیزات پیشرفته نظامی نبوده و بلکه این نکته بود که روسیه به کشورهای جهان گفت که در جنگ اوکراین تنها نیست و بلکه ایران نیز در کنار این کشور قرار دارد.

> ما باید ببینیم چین در دنیای ژئوپلیتیک امروز چه وضعیتی دارد. چین از زمان فروپاشی شوروی و پایان دوران دو قطبی مدعی ابرقدرتی شد و در این زمینه دست به اقدامات زیادی زد و دیدگاه‌های مختلفی را مطرح کرد و در این زمینه سرمایه‌گذاری‌های زیادی نیز انجام داد. با این وجود چین تاکنون هرگز نتوانسته خود را به سطح یک ابرقدرت واقعی ارتقا بدهد

▶ هدف روسیه از این اتفاق چه بود؟

ایران از فروش پهپادهای نظامی خود به روسیه نه تنها در عرصه بین‌المللی اعتباری کسب نکرد و بلکه چهره خود را نیز مخدوش شده می‌بیند. نکته مهم دیگر اینکه کسانی که این پهپادها را به روسیه فروختند از خود نپرسیدند که روسیه که وارث تسلیحات نظامی پیشرفته شوروی است که در رقابت‌های تسلیحاتی نه تنها از آمریکا عقب نبود و بلکه در برخی زمینه‌ها جلوتر نیز بود چطور شده که در شرایط کنونی نمی‌تواند پهپاد تولید کند؟! آیا کسی چنین سوالی از خود پرسید؟! واقعیت این است که روسیه نیازی به تکنولوژی نظامی ایران ندارد و بلکه ایران را وارد ماجرا اوکراین کرد و برای ایران هزینه‌های سیاسی و اقتصادی در عرصه بین‌المللی به وجود آورد. کار به جایی رسیده که برخی کشورها هنگام محکوم کردن حمله نظامی روسیه به اوکراین ایران را نیز شریک جرم می‌دانند و این شراکت را نیز محکوم می‌کند. این وضعیت درباره چین نیز وجود دارد. این کشور نیز در مناسباتی که با ایران داشت تلاش کرد حداکثر استفاده اقتصادی، سیاسی و ژئوپلیتیکی از ایران بکند. چین در قراردادهای اقتصادی که با ایران منعقد کرد تنها به سود اقتصادی فکر نمی‌کرد و بلکه به دنبال این بود که ایران را از نظر سیاسی و ژئوپلیتیکی وابسته کند.

▶ هدف چین از این رویکرد چه بود؟

هدف اصلی چین از این رویکرد این بود که اگر امروز با دشمن ایران در منطقه قرارداد اقتصادی سنگین می‌بندد ایران نتواند واکنشی نشان بدهد. این وضعیت تأسف‌انگیزی است که ایران هنگام عقد قرارداد با چین به آن توجه نکرد. کسانی که چنین قراردادهایی را با چین امضا کردند نه تنها به ماهیت این قراردادها و آینده آن توجه نکردند و بلکه نسبت به انتقادهای کارشناسان داخلی نیز اعتنایی نکردند. به همین دلیل ما باید اقرار کنیم که مشکل اصلی از سوی مسئولانی است که چنین تصمیماتی را گرفته‌اند. این وضعیت نتیجه سیاست خارجی خودمان است. امروز ما مشاهده می کنیم که چین در برابر قراردادهای در ظاهر اقتصادی و در باطن سیاسی هر کاری که تمایل داشته باشد انجام می‌دهد. رفتار گستاخانه چین به اندازه‌ای است که در بیانیه‌ای مشترک با دشمنان منطقه‌ای ایران نیز مشارکت می‌کند و آن را امضا می‌کند. این در حالی است که انتظار دارد ایران هیچ واکنشی نسبت به این موضوع نشان ندهد. من امیدوارم مسئولان جمهوری اسلامی متوجه حساسیت‌های ژئوپلیتیکی و ژئواستراتژی واکنش نشان دادن به این گونه اقدامات بشوند و به موقع نسبت به این اتفاقات واکنش صحیح و منطقی نشان بدهند. پیشنهاد من این است که ایران وارد فاز لغو همه قراردادهای اقتصادی با چین شود. این اتفاق می‌تواند به رهبران چین این نکته را گوشزد کند که ما می‌دانیم که آنها با ما چه می‌کنند. ما باید به این موضوع توجه کنیم و نظر کنیم و اقداماتی انجام بدهیم که منافع ما را در بلندمدت تأمین کند.

نگره

رفتار چین بر مبنای اقتضائات نظام بین‌الملل

«شی‌جین پینگ»، رئیس جمهور چین، شامگاه چهارشنبه ۱۶ - آذر - برای سفری دو روزه وارد عربستان شد و مورد استقبال مقامات سعودی قرار گرفت. سفری مهم برای هر دو کشور و منطقه که حاشیه‌هایش آن را برای ایران هم مهم کرد، حضور پینگ در دو نشست شورای همکاری خلیج‌فارس و سران کشورهای عربی و امضای بیانیه‌های این دو نشست که به نوعی دخالت در امور داخلی ایران و تمامیت ارضی کشور بود، واکنش برانگیز شد. در این بیانیه‌ها ادعاهایی درباره جزایر سه‌گانه ایران در خلیج‌فارس، برنامه هسته‌ای و روابط منطقه‌ای تهران مطرح شده بود.

▶ واکنش ایران به اقدام چین

محتوای بیانیه‌های سران کشورهای عربی و شورای همکاری خلیج فارس، موضوع جدیدی برای ایران ندارد و بیشتر ادعایی است که پیش از این بارها تکرار و از سوی جمهوری اسلامی ایران رد شده است. آنچه بیانیه‌های جدید را واکنش برانگیز کرد نوع رفتار چین در قبال این بیانیه‌ها بود. برخلاف انتقادات مطرح شده درباره عدم واکنش ایران به این رفتار، «حسین امیرعبداللهیان» وزیر امور خارجه در همان ساعات نخست امضای بیانیه در توئیتی نسبت به آن موضع‌گیری کرد و نوشت: «جزایر سه گانه ابوموسی، تنب کوچک و تنب بزرگ در خلیج فارس، اجزای جدایی ناپذیر خاک پاک ایران است و به این مام میهن تعلق ابدی دارند. در ضرورت احترام به تمامیت ارضی ایران با هیچ طرفی تعارف نداریم.» «ناصر کنعانی» سخنگوی وزارت امور خارجه هم با تاکید مجدد بر مواضع اصولی کشورمان، جزایر سه گانه ایرانی ابوموسی، تنب بزرگ و تنب کوچک را جزء لاینفک و ابدی سرزمین جمهوری اسلامی ایران دانست و گفت: جمهوری اسلامی ایران هرگونه ادعایی بر این جزایر را امری بی‌ثبات کننده، دخالت در امور داخلی و قلمرو سرزمینی خود دانسته و آن را به شدت محکوم می‌کند. وزارت خارجه همچنین با دعوت از سفیر چین به وزارت امور خارجه و چندین بار تماس تلفنی با سفیر چین، مراتب نارضایتی ایران از ورود بیانیه مذکور به موضوع تمامیت ارضی ابراز و تاکید شد که جزایر سه گانه ایرانی خلیج‌فارس جزء لاینفک تمامیت ارضی جمهوری اسلامی ایران است که مانند هر بخش دیگر از سرزمین ایران هرگز موضوع مذاکره با هیچ کشوری نبوده و نخواهد بود. بسیاری از نمایندگان مجلس، مدیران دولتی و وزرا و دیگر مسئولان کشوری و لشکری و کارشناسان و تحلیلگران نسبت به این رفتار پکن در قبال ایران واکنش نشان دادند.

▶ اقتضائات سیاست خارجی در نظم جدید نظام بین‌الملل

رفتار پینگ در ریاض، گرچه برای بسیاری در داخل ایران عجیب و حتی شوک‌آور بود اما اقتضائات جدید در روابط بین‌الملل، این رفتار را تا حدود زیادی قابل تحلیل می‌کند. در این اقتضائات جدید دو کشور می‌توانند همکاری‌های استراتژیک با هم داشته باشند اما این لزوما به معنای همسویی کامل در همه امور، نخواهد بود. در این نظام بین‌الملل تازه که مبتنی بر افزایش حداکثری منافع ملی است، گلایه و عصبانیت و واکنش‌های احساس نه تنها راه جایی نخواهد برد که سد راه ارتباط خواهد بود. برپایه همین اقتضائات است که عربستان سعودی پس از طلاق عاطفی از ایالات متحده آمریکا، قراردادهای نجومی با رقیب واشنگتن بسته و زیربای پیک، فرش قرمز پهن کند. بر اساس همین اقتضائات است که دستگاه دیپلماسی جمهوری اسلامی ایران هم در کنار واکنش متناسب با این رفتار چین، آینده قرارداد‌ها و تبادلات تجاری و تعاملات سیاسی خود را قربانی، یک رفتار خاص در یک مقطع نکرده و به این روابط نگاه درازمدت دارد. این نظام و نظام جدید بین‌الملل، چین، منطقه و قاره آسیا را تعیین کننده‌ترین نقاط جهان در معادلات آینده نشان می‌دهد و از این روست که بسیاری از نگاه‌ها به آسیاست و رویدادهای آن. به دلیل همین اقتضائات است که چینی‌ها پس از اقدام اخیر رئیس جمهور پینگ در ریاض، در تلاش برای جبران آن تصریح می‌کنند که روابط چین- سوری همکاری خلیج فارس و نه روابط چین- ایران علیه هیچ طرف سومی نیست. در نتیجه، امروز دولت ایران باید به طمانینه و پرهیز از واکنش تند و افراطی با دولت چین برخورد کند. مهم‌تر از آن اینکه ایران باید بستر بین‌المللی لازم برای تحکیم روابط خود با چین را مهیا کند. یعنی ایران باید ابتدا به خنثی‌سازی اجماع کنونی علیه خود بپردازد: همچمه‌های جریان ایران‌ستیز در «امنیتی‌سازی» کشور را خنثی کند و نسبت به عادی‌سازی روابط اقتصادی و تجاری خود با چهان به جد مبادرت ورزد.

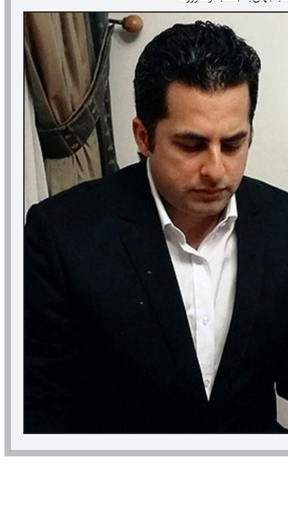

ادامه حمایت کاخ سفید از ناآرامی‌ها در ایران

دیگران را علیه ایران هماهنگ کردیم

مشاور امنیت ملی آمریکا در یک نشست خبری در پاسخ به سوالی درباره وقایع اخیر ایران، بر مواضع مداخله‌جویانه دولت آمریکا در این زمینه صحه گذاشت. جیک سالیوان، مشاور امنیت ملی کاخ سفید در یک نشست خبری در پاسخ به این سوال که آمریکا چه کاری می‌تواند برای «حمایت از معترضان ایرانی انجام دهد»، گفت که ما تحریم‌های متعددی را علیه کسانی اعلام کرده‌ایم که در اقدامات فاحش ناقض حقوق بشر نقش داشته‌اند. ما فقط خودمان واردعمل نشده‌ایم؛ با کشورهای دیگر در سراسر جهان هماهنگی‌هایی انجام داده و با یک همصدایی جهانی آنچه رخ می‌دهد را محکوم کرده‌ایم. سالیوان در ادامه در پاسخ به سوالی در مورد اجرای حکم اعدام یکی از افراد بازداشت‌شده در جریان ناآرامی‌ها اخیر در ایران، گفت: ما علاوه بر این، برای تسهیل توانمندی‌های ایرانی‌ها برای ارتباط برقرار کردن با یکدیگر و با جهان بیرون و اطلاع‌رسانی درباره آن چه در کشورشان رخ می‌دهد، اقداماتی انجام داده‌ایم تا بتوانیم افرادی را که مسئول هستند آشکار کرده و آن‌ها را پاسخگو کنیم. ما به انجام دادن این اقدامات ادامه خواهیم داد.

▶ مروری بر مواضع دخالتی آمریکا

گفتنی است مشاور امنیت ملی کاخ سفید با تاکید بر روکرد مداخله‌جویانه دولت کشورش در قبال مسائل داخلی ایران، گفت: این دولت به وضوح موضعش را اعلام کرده است؛ این دولت طرفدار حقوق معترضان، پیگیری حقوق زنان، دفاع از کرامت انسانی‌شان و حق مردم در هر جایی برای مطالبه یک زندگی بهتر است. ما این کار را ادامه خواهیم داد. اظهارات مداخله‌جویانه مشاور امنیت ملی آمریکا درباره وقایع اخیر ایران در حالی مطرح می‌شود که ناصر کنعانی، سخنگوی وزارت امور خارجه ایران، در نشست خبری هفتگی‌اش در پاسخ به سوال خبرنگاری در ارتباط با واکنش برخی از مقامات کشورها در ارتباط با احکام اخیر اجرا شده در ایران در مورد بازداشت شدگان در جریان تحولات اخیر ایران تصریح کرد: همان‌طور که بارها گفته‌ایم مداخلات برخی از کشورها در امور داخلی ایران غیرقانونی و غیرسازنده است و ما این دست کشورها را ارجاع می‌دهیم به عملکرد خود این کشورها در نوع مواجهه با معترضین در داخل این کشورها. کسانی که در مواجهه با معترضین در داخل کشورهایشان متوسل به خشونت می‌شوند حق ندارند در مورد اجرائیات قانون در ایران به منظور ایجاد آرامش و تامین امنیت مردم نظر دهند و رفتار مداخله جویانه داشته باشند. سخنگوی وزارت امور خارجه ایران همچنین در پاسخ به سوال خبرنگار سی‌بی‌اس آمریکا مبنی بر اینکه «حکم اعدام یکی دیگر از بازداشت شدگان اخیر در جریان تحولات داخلی ایران اجرا شد. نگاه شما به این موضوع چیست و آیا ایران به عواقب این موضوع یا توجه به واکنش‌های بین‌المللی توجه دارد و نگاه ایران به این واکنش‌ها چه خواهد بود؟»، خطاب به خبرنگار سوال کننده پاسخ داد: در مورد مسائل داخلی ایران مقامات ذیربط در داخل کشور مواضع خود را اعلام کرده‌اند. اینجا که مربوط به وزارت خارجه و تحولات جاری است ما بارها اعلام کرده‌ایم که ایران حق اعتراض مسالمت‌آمیز براساس قوانین داخلی کشور را به رسمیت می‌شناسد. اعتراض در ایران آزاد است و تمام شهروندان می‌توانند مبتنی بر قوانین داخلی کشور حرف‌ها و خواسته‌های خود و حتی اعتراضات‌شان را به گوش مسئولان برسانند و از آنها پاسخ بخواهند. او ادامه داد: در همین چارچوب ما بارها اعلام کرده‌ایم که مداخلات برخی کشورها در امور داخلی ایران غیرقانونی و غیرقانونی است و کمک کننده نیست. ما بارها این کشورها در مورد مسائلی موضع‌گیری کرده‌اند که ایران اعلام کرده در حال بررسی آنهاست و آنها به نوعی پیشداوری کرده‌اند. تهران این پیشداوری‌ها و مداخلات را سازنده نمی‌داند ما بارها تاکید کرده‌ایم اعتراض براساس قوانین ایران و قوانین است ولی اغتشاشات غیرسازنده است و حمایت طرف‌های خارجی از اغتشاشات کمکی به شنیدن صدای معترضان نخواهد کرد.

معاون نخست وزیر چین با معاون اول رئیس جمهور دیدار کرد

چین از تمامیت ارضی ایران حمایت می کند

محمد جمشیدی، معاون امور سیاسی دفتر رئیس‌جمهور روز دوشنبه گفته بود: هیات عالی رتبه چین به ریاست هو چون هوا، معاون نخست وزیر این کشور به ایران و سازوکارهای پیشبرد روابط دوجانبه ایران و چین را مورد بررسی قرار می‌دهند. وی بررسی راهکارهای تقویت روند اجرای برنامه همکاری جامع ۲۵ ساله ایران و چین را هم یکی از اهداف اصلی این نشست عنوان کرد و اظهار داشت: «تعهد به منافع بنیادین دو کشور و احترام به اصول حقوق بین‌الملل از جمله احترام به تمامیت ارضی مورد تاکید ویژه جمهوری اسلامی ایران در این اجلاس است.» این اتفاق رخ داد و به‌روزهایت‌های عالی رتبه ایران و چین دیدار کردند که پس از مذاکرات دیروز در خصوص ۱۶ محور جدید همکاری در بخش‌های مختلف اقتصادی با یکدیگر توافق کردند.

▶ آمادگی ایران برای همکاری با چین

معاون اول رئیس‌جمهوری ایران و معاون نخست وزیر جمهوری خلق چین آخرین وضعیت اجرای برنامه ۲۵ ساله همکاری‌های مشترک دو کشور را بررسی و بر لزوم سرعت‌بخشیدن به روند اجرای این برنامه تاکید کردند. محمد مخبر پیش از ظهر دیروز (سه‌شنبه) در اجلاس «برنامه همکاری‌های جامع ایران و چین» که با حضور هو چون هوا، معاون نخست وزیر چین و هیات عالی رتبه چینی برگزار شد، روابط دو کشور را دیرینه و تاریخی توصیف کرد و گفت: روابط تهران و پکن از جایگاه رفیعی برای رهبران دو کشور برخوردار است و رئیس جمهور کشورمان نیز با جدیت مناسبات فیمابین را دنبال می‌کند. معاون اول رئیس‌جمهور دیدار روسای جمهور ایران و چین در سمرقند را پرافتخار و به عنوان نقطه عطفی در روابط دو کشور ارزیابی کرد و از رئیس‌جمهور چین به‌خاطر حمایت از حضور ایران در سازمان‌هایی نظیر شانگهای و بریکس قدردانی کرد. وی خاطرنشان کرد: ایران و چین در مقابله با یک‌جانبه‌گرایی جهان سلطه از وحدت نظر و مواضع واحدی برخوردار هستند و مذاکرات خوب و سازنده‌ای میان دو کشور در خصوص موضوعات مختلف در جریان است. معاون اول رئیس‌جمهور با اشاره به ذخایر نفت و گاز ایران و ظرفیت‌های گسترده کشورمان در بخش‌های مختلف نظیر ترانزیت خاطرنشان کرد: تهران آمادگی دارد همکاری‌های مشترک خود را با پکن در بخش‌های مختلف همچون انرژی، ترانزیت و تولید مشترک گسترش دهد. مخبر تصریح کرد: با توجه به افتتاح سرکنسولگری چین در بندرعباس، مناطق ویژه اقتصادی قشم، چابهار و اروند می‌توانند به مناطقی برای همکاری‌های مشترک شرکت‌های ایرانی و چینی تبدیل شوند. وی خاطرنشان کرد: علی‌رغم حجم بالای مبادلات تجاری و اقتصادی تهران و پکن، استفاده از ارز ملی دو کشور در این مبادلات به میزان حداقلی است که باید آن را گسترش دهیم و نسبت به استفاده هر چه بیشتر از ارز ملی دو کشور اقدام کنیم. معاون اول رئیس‌جمهور حفظ و احترام به تمامیت ارضی جمهوری اسلامی را موضوعی حساس و مهم برای مسئولان و احاد ملت ایران برشمرد و رعایت این اصل متقابل و خدشه‌ناپذیر را از سوی همه کشورها ضروری دانست. معاون نخست وزیر چین نیز در این اجلاس با اشاره به سابق تاریخی روابط دو کشور، اظهار داشت: اراده چین برای توسعه روابط راهبردی جامع با ایران هیچ‌گاه تغییر نمی‌کند. چین از حاکمیت ملی، تمامیت ارضی و عزت ملی ایران و مبارزه با دخالت خارجی حمایت می‌کند. دو طرف در این زمینه باید به دو سال پیش چین با ایران که قرارداد یادشده بلندمدت راهبردی به امضا رساند (قرارداد مشهور به قرارداد ۲۵ ساله) و شرکت‌های چینی اشتیاق زیادی برای سرمایه‌گذاری در ایران و تحکیم روابط دوجانبه از خود نشان دادند. بر خلاف تبلیغات برخی رسانه‌ها و تحلیل‌گرهای جناحی، دستگاه دیپلماسی وقت ایران نیز مشتاق به تحکیم این روابط بود. اما عدم احیای به موقع برجام و تداوم تحریم‌ها عملاً اجرای این قرارداد را با مشکل روبه‌رو کرد. نصری تصریح کرد: امروز نیز، نبود یک چشم‌انداز مشخص در حوزه احیای برجام و لغو تحریم‌ها موجب شده دولت چین - که یک سیاست خارجی اقتصادمحور و تجارت‌محور دارد - انگیزه چندانی برای نزدیک‌تر شدن به ایران نداشته باشد. همین بی‌انگیزگی نیز دولت چین را مستعد کرده تا برای تحکیم روابط خود با کشورهای عربی - برای خوش‌آمد آن‌ها - بعضاً مواضع ضد ایرانی اتخاذ کند. این کارشناس مسائل بین‌الملل، در ارتباط با ایران می‌گوید چه رویکردی را در قبال مناسبات پکن با کشورهای عربی در پیش بگیرد، اظهار کرد: معتقدم رابطه ایران و چین یک رابطه بسیار مهم و مفید است. در نتیجه، امروز دولت ایران باید به طمانینه و پرهیز از واکنش تند و افراطی با دولت چین برخورد کند. مهم‌تر از آن اینکه ایران باید بستر بین‌المللی لازم برای تحکیم روابط خود با چین را مهیا کند. یعنی ایران باید ابتدا به خنثی‌سازی اجماع کنونی علیه خود بپردازد: همچمه‌های جریان ایران‌ستیز در «امنیتی‌سازی» کشور را خنثی کند و نسبت به عادی‌سازی روابط اقتصادی و تجاری خود